

Asia: VN/13333/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (valmistavan opetuksen lisäopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitus)

Lausunnonantajan lausunto

Mitä mieltä olette perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta?

Karvi kannattaa perusopetuslakiin ehdotettua lisäystä perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta. Tavoite, jonka mukaan lisäopetus vahvistaa oppilaan tarvitsemia valmiuksia suomen tai ruotsin kielessä sekä siten edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan on myös kannatettava.

Mahdollisuutta jatkaa valmistavaa opetusta kahteen vuoteen tilanteissa, joissa se arvioidaan tarpeelliseksi, pidetään Karvin arviointitietoon pohjautuen kannatettavana. Valmistavan opetuksen arvioinnin (Venäläinen ym. 2022) mukaan osalle oppilaista nykyinen laajuus on sopiva, mutta osa tarvitsisi pidemmän ajan. Opetuksen järjestäjät, rehtorit ja opettajat pitävät tärkeänä valmistavan opetuksen keston joustavuutta, jotta opetuksessa pystytään huomioimaan oppilaiden yksilölliset tarpeet.

Arviointitulosten mukaan toimivat valmistavan opetuksen integrointikäytännöt perusopetukseen ja opetusryhmien välinen yhteistyö edistävät opetuksen toteuttamista ja oppilaan sujuvaa siirtymistä perusopetukseen. Koulun integrointikäytännöissä perusopetukseen on osan valmistavan opettajien mukaan ongelmia esimerkiksi yhteisten käytäntöjen puutteen vuoksi. Karvi näkee, että perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus tukisi yhteisten käytäntöjen luomista, toimivien integrointikäytänteiden kehittämistä sekä perusopetuksen ja valmistavan opetuksen yhteistyötä.

Onko perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus mielestänne tarpeellinen?

Karvi kannattaa ehdotusta, jossa valmistavan opetuksen lisäopetus olisi tarkoitettu niille maahanmuuttotautaisille oppilaille, jotka eivät ole syntyneet Suomessa. Lisäksi ehdotus, jossa täsmennetään myös perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaaksi ottamista niin, että opetukseen voisi osallistua vain ulkomailla syntynyt maahanmuuttotautainen oppilas, on Karvin mielestä kannatettava. Karvi pitää tärkeänä ehdotusta, jossa määritellään lisäopetuksen kohdentaminen erityisesti niille oppilaille, joilla on vasta alkava luku- ja kirjoitustaito, puutteellinen kouluhistoria ja jotka ovat saapuneet Suomeen vasta yläkouluiässä.

Karvin arviointitulosten (Venäläinen ym. 2022; Laimi ym. 2024) mukaan myöhään maahan tulleiden oppilaiden vaillinainen koulunkäyntihistoria vaikuttaa siihen, että valmistavassa opetuksessa ei välttämättä ehditä hankkimaan tarpeeksi hyvää opetuskielen taitoa tai tietotasoa perusopetuksen läpäisemiseen ja jatko-opintoihin. Myöhään maahan tulleiden oppilaiden koulunkäynnissä on erityistä lyhyt aika suorittaa perusopetus, samalla kun oppilas opettelee opetuskieltä. Arviointitulokset osoittavat, että luku- ja kirjoitustaidottomien oppilaiden opetuksen tarpeisiin ei pystytä vastaamaan valmistavalle opetukselle varatussa ajassa. Lisäksi oppilaiden vaillinainen koulunkäyntihistoria saattaa vaikuttaa riittävän hyvän kielitaito- tai tietotason saavuttamiseen valmistavan opetuksen aikana. Nämä Karvin arviointitulokset tukevat valmistavan opetuksen lisäopetuksen kohdentamista edellä mainituille kohderyhmille.

Karvi kannattaa ehdotusta, jossa perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus kestäisi enintään vuoden. Arviointitulosten mukaan valmistavan opetuksen laadun parantamiseksi on tarpeen kehittää mahdollisuuksia lisätä oppilaiden kontakteja suomen- tai ruotsinkielisten oppilaiden kanssa. Vuorovaikutus samanikäisten oppilaiden kanssa edistää kielenoppimista ja koulunkäyntiä sekä voi lisätä opiskelumotivaatiota. Kontaktien syntymistä koulun opetuskieltä puhuvien oppilaiden kanssa tukee se, että valmistavan opetuksen lisäopetus järjestetään perusopetuksessa ja samoin se, että lisäopetus kestää enintään vuoden. Valmistavan opetuksen ja perusopetuksen yhteistyö tukee oppilaiden vuorovaikutussuhteiden syntymisen lisäksi sujuvien integroimiskäytänteiden kehittymistä, opettajien välistä yhteistyötä sekä maahanmuuttotautaisien oppilaiden kouluun kiinnittymistä.

Onko perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen rahoitusratkaisu toimiva?

Karvin valmistavan opetuksen arviointitulosten (Venäläinen ym. 2021) mukaan osa opetuksen järjestäjistä kaipaava rahoitusperusteiden selkeyttämistä. Enemmistö opetuksen järjestäjistä piti valmistavan opetuksen rahoitusperusteita kokonaisuudessaan selkeinä, mutta rahoituksen suuruuden määräytyminen oli osalle järjestäjistä epäselvää. Osa järjestäjistä piti erityisesti rahoituksen sitomista läsnäolokuukausiin epäselvänä. Arviointiin osallistuneista järjestäjistä osa toivoi, että rahoituksen hakuprosessia sekä oppilaiden läsnäolokuukausien, lyhyiden poissaolojen ja lomien merkitsemistä yksinkertaistetaan. Näin ollen hallituksen esityksen ehdotus, jossa varainhoitovuoden rahoitus laskettaisiin edeltävän lukuvuoden aikana aloittaneiden oppilaiden mukaan, selkeyttää rahoitushakua.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamista koskevaan osuuteen esityksessä?

Karvilla ei ole lausuttavaa asiasta.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen indeksisäännöstä koskevaan osuuteen esityksessä?

Karvilla ei ole lausuttavaa asiasta.

Onko teillä muuta lausuttavaa esitysluonnoksesta (esim. vaikutusarvioinnit)

Karvilla on sama näkemys kuin esityksessä, että perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus parantaisi maahanmuuttotaustaisten perusopetuksen oppilaiden kielellisiä valmiuksia ja siten heidän valmiuksiaan osallistua perusopetukseen. Tämä edistäisi opinnoissa etenemistä ja perusopetuksen oppimäärän suorittamista. Lisäksi perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus edistäisi oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Karvin arviointien (Hievanen ym. 2023) mukaan suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumisen kannalta on olennaista, että maahanmuuttotaustaisilla lapsilla ja nuorilla on todellinen mahdollisuus oppia suomea tai ruotsia ja kokea osallisuutta. Kieli on oppimisen väline sekä yhteiskuntaan kiinnittymisen keino. Opetuskielen hallinta vaikuttaa koulumenestykseen, sosiaalisiin suhteisiin ja koulumotivaatioon. On tärkeää, että myös koulussa on riittävästi mahdollisuuksia ja resursseja tukea maahanmuuttotaustaisia lapsia ja nuoria heidän kieli- ja koulupolullaan. Kielen oppimisen ja kotoutumisen tukeminen vaatii sekä koulun sisäistä panostusta että laajempaa yhteiskunnallista tukea.

Esityksessä on tuotu esiin, että perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta. Vaikka lainsäädäntö velvoittaa tietyissä tilanteissa maksujen perimättä jättämiseen, voi silti syntyä tilanteita, joissa maksujen korotukset vaikuttavat huoltajien päätökseen ylipäättään hakea lapselle paikkaa aamu- ja iltapäivätoimin. Karvin mielestä on huolestuttavaa, mikäli maksujen korottaminen voi vähentää toimintaan osallistumista nykyisestä sekä asettaa osan lapsista sekä monilapsiset ja pienituloisemmat lapsiperheet muihin verrattuna eriarvoiseen asemaan. Karvin perusopetuksen oppimistulosten arviointien (Ukkola & Metsämuuronen, 2023) mukaan oppilaiden osaamistaso on selvästi yhteydessä heidän kotitaustaansa. Esimerkiksi vanhempien koulutustaso vaikuttaa jo koulupolun alussa eikä suomalainen perusopetus kykene kuromaan umpeen kotitaustasta johtuvia eroja.

Karvin arviointitulosten (Ukkola & Metsämuuronen, 2023) mukaan ohjattujen harrastusten määrä on yhteydessä osaamiseen sekä osaamisen kehittymiseen. Niillä oppilailla, joilla ei ollut yhtään ohjattua harrastusta, osaaminen oli selvästi alle keskitason eikä se ollut kehittynyt yhtä hyvin kuin muilla. Karvin mielestä varsinkin perusopetuksen iltapäivätoiminta voi osaltaan olla verrattavissa harrastamiseen, sillä se tarjoaa lapselle mielekästä tekemistä turvallisessa ympäristössä koulupäivän jälkeen. Toiminta pitää sisällään esimerkiksi leikkimistä ja yhdessäoloa ystävien kanssa sekä ulkoilua ja liikkumista. Näin ollen tulisi varmistaa, ettei aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottaminen vähennä sellaisten lasten osallistumista toimintaan, joilla ei ole muita mahdollisuuksia harrastamiseen.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Tiivistelmä_Karvi.pdf](#)

Venäläinen Salla
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus